

Makale Bilgisi

Makale Geliş Tarihi: 28.10.2019

Makale Kabul Tarihi: 19.12. 2019

**FİNANSAL OKURYAZARLIK DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ AMACIYLA TÜRKİYE'DE
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK YAPILAN ÇALIŞMALAR: MUNZUR
ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA¹**Zülkif YALÇIN²Mehmet Eren ÖZTÜRK³**ÖZ**

Bireylerin gelir ve giderlerinin, yaptıkları yatırımların ve tasarruflarının yönetilmesi olarak adlandırılan finansal okuryazarlık hem bireysel hem de toplumsal açıdan büyük bir öneme sahip olan karmaşık bir süreçtir. Toplumda finansal bilincin ve tasarruf alışkanlıklarının gelişmesinde önemli rolü olan finansal okuryazarlık, bugün bütün dünyanın gündemindedir. Çünkü finansal okuryazarlığın arttığı ülkelerde tasarruf ve girişimcilik oranlarının da yükseldiği görülmüştür. Bu durum, finansal okuryazarlık düzeyinin gelişimini sağlayacak finansal eğitim programlarının düzenlenmesinin gerekli olduğu fikrini ortaya çıkarmaktadır. Verilecek olan eğitimin daha etkili olabilmesi için öncelikle bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin tespit edilmesi gerektiği fikri ile hareket edilmiş, finansal okuryazarlık kavramı farklı coğrafyalarda, farklı gruplar arasında araştırılmıştır. Bu çalışmada finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesine yönelik olarak Türkiye'de yapılan ilgili araştırmaların incelenmesi neticesinde üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu düzey belirlenmeye çalışılırken öğrencilerin finansal okur-yazar olup olmadıkları sadece genel hatları ile incelenmiştir. Munzur Üniversitesinde yapılan araştırmada ise örneklemeler rastgele oluşturulmuş olup araştırmada kullanılan veriler anket yoluyla elde edilmiştir. Bu çalışmayla da yapılan diğer çalışmalara katkı sunulmaya çalışılmıştır.

¹ Bu makale 7 Eylül 2019 tarihinde düzenlenmiş olan III. Uluslararası Ekonomi, Finans ve Ekonometri (İSEFE) Sempozyumunda sunulan bildirinin genişletilmiş ve geliştirilmiş halidir.

² Dr. Öğr. Üyesi, Munzur Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, zulkifyalcin@gmail.com, Orcid ID: 0000-0002-4118-8316.

³ Yüksek Lisans Öğrencisi, Munzur Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, mehmeterozturk@outlook.com, Orcid ID: 0000-0001-5348-6380.

Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi Amacıyla Türkiye’de Üniversite Öğrencilerine Yönelik Yapılan Çalışmalar: Munzur Üniversitesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma

Anahtar Kelimeler: Finans, Finansal Okuryazarlık, Mali Tablo Okuryazarlığı.

**THE STUDIES ABOUT DETERMINATION OF FINANCIAL LITERACY LEVEL
OF UNIVERSITY STUDENTS IN TURKEY; A RESEARCH FOR MUNZUR
UNIVERSITY STUDENTS**

Financial literacy, which is called managing the income and expenses, investments and savings of individuals, is a complex process which is of great importance both individually and socially. Financial literacy, which plays an important role in the development of financial awareness and saving habits in society, is on the agenda of the whole world today. Because it is seen that saving and entrepreneurship rates have increased in countries where financial literacy has increased. This raises the idea that it is necessary to organize financial education programs that will improve the level of financial literacy. In order for the education to be more effective, financial literacy levels of individuals should be determined firstly and the concept of financial literacy has been researched among different groups in different geographies. In this study, the level of financial literacy for determining the level of financial literacy as a result of the examination of research on university students in Turkey has made determined. While trying to determine this level, it has been examined in general terms whether the students are financial literate or not. In the research conducted at Munzur University, samples were randomly generated and the data used in the research were obtained through a questionnaire. This study also tried to contribute to other studies.

Keywords: Finance, Financial Literacy, Financial Statement Literacy.

GİRİŞ

İnsanoğlu yaşamı boyunca günlük alışverişinden tutun da gelecekle ilgili yatırım ve tasarruflarına kadar her konuda kredi kartı, çeşitli bankacılık hizmetleri, borsa vb. finansal kaynakları kullanarak çeşitli kararlar vermekte, böylelikle bugününü ve yarınını düşünerek çeşitli finansal davranışlar göstermektedir. Bu davranışların istenilen yönde sonuçlar vermesi, bireylerin günlük yaşamları boyunca elindeki maddi varlıklarını koruyabilmeleri, doğru finansal kararlar almaları ve planlamalar yapmaları ancak finansal bilgi ve kaynakları tanımaları ve uygun zamanda kullanabilmeleri ile mümkündür. Bu da finansal bilginin

Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi Amacıyla Türkiye’de Üniversite Öğrencilerine Yönelik Yapılan Çalışmalar: Munzur Üniversitesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma

kazanılması için finansal eğitimin gerekliliğini ve bilginin sürekli güncellenmesi zorunluluğunu ortaya çıkarmaktadır.

Finansal eğitim yoluyla finansal okuryazar oranının artırılması sayesinde hem bireysel hem de toplumsal refah ve huzur artacaktır. Örneğin bireylerin piyasalarda yaşanan olumsuz gelişmelerden etkilenerek yanlış ekonomik kararlar vermeleri, verdikleri yanlış kararlar neticesinde iflas, haciz, intihar ve boşanmalar gibi istenmeyen sonuçların ortaya çıkması engellenebilecektir. Finansal eğitim sonrasında bireyler daha sağlıklı kararlar verebilecek, istenmeyen sonuçlar azalacaktır. Bunların yanı sıra yatırım ve inovatif faaliyetlerde de artışlar yaşanacaktır. Finansal okuryazarlığın bu denli önemli olması sebebiyle, işe ülke nüfusunun çoğunluğunu oluşturan ve ekonominin geleceğini temsil eden gençlerden başlanmalıdır. Gençlerin finansal okuryazarlık oranlarının artırılması için finansal okuryazarlık konusunda farkındalık oluşturmak atılabilecek ilk adım olarak ele alınmalıdır. Finansal eğitimin öncesinde finansal okuryazarlık düzeyleri belirlenmeli, ihtiyaç duyulan alanlar tespit edilip ona uygun eğitim programları hazırlanmalıdır. Bu sayede etkinlik ve verimlilik daha da artırılmalıdır.

Bu bağlamda yapılan çalışmada; 13 farklı üniversitede öğrenim gören öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerini tespit etmek ve ölçek geliştirmek amacıyla yapılmış 14 farklı finansal okuryazarlık çalışması incelenmiştir (Anadolu Üniversitesine ait iki çalışma bulunmaktadır). Ayrıca Munzur Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerini belirlemek amacıyla yaptığımız çalışma sonuçlarından elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

1. Finansal Okuryazarlık

Finansal okuryazarlık 2008 yılında yaşanan küresel ekonomik kriz sonrasında ilk kez uluslararası literatürde kendine yer bulmuştur. Bu kavram, meydana gelen gelişmeler sonrasında ekonomik olarak olumsuz yönde etkilenecek olan günümüz bireylerini yakından ilgilendirmektedir. Yaşanan küresel ekonomik kriz sonrasında ekonomi planlaması olmayan bireylerin, oldukça borçlandıkları, emekli olma düşünceleri incelendiğinde kısa vadeli ve yetersiz planlara sahip oldukları, genellikle sosyo-ekonomik sorunlar yaşadıkları görülmüştür. Bu durum neticesinde bireylerin finansal okuryazarlık durumları ülkelerin yalnızca finansal

Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi Amacıyla Türkiye’de Üniversite Öğrencilerine Yönelik Yapılan Çalışmalar: Munzur Üniversitesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma
kesimlerini değil ülke yönetimlerini de yakından ilgilendiren bir konu haline gelmiştir (Temizel ve Sönmez, 2014: 115).

2. Finansal Bilgi

Finansal okuryazarlığı daha iyi anlayabilmek için finansal bilgi kavramını irdelemek gerekir. Bireylerin mali durumlarını ortaya koyabilmek için önemli olan finansal bilginin makro finansal bilgi ve mikro finansal bilgi olmak üzere iki farklı türü bulunmaktadır. Makro finansal bilgi herhangi bir ülkenin ekonomisinin genel olarak cari açığı, bütçe planlamaları, ithalat ve ihracat rakamları vb. konularda genel finansal bilgileri kapsamaktadır. Kâr amaçlı olsun veya olmasın ülke sınırları içerisinde bulunan işletmelerin ve bireylerin mali düzenlerinin bozulduğu veya bozulabileceği durumların hissedildiği an çeşitli yöntemlerle araştırmalar yapılarak bilgi akışının ve aktarımının sağlanması mikro ekonomik bilgidir(Özdemir, 2011; Aktaran: Alkaya ve Yağlı, 2015: 587).

3. Finansal Okuryazarlıkla İlgili Kavramlar

Finansal okuryazarlıkla ilişkisi olan okuryazarlık türleri; sayısal okuryazarlık, bilgi okuryazarlığı ve yasal konularda okuryazarlıktır. Sayısal okuryazarlık; genellikle matematiksel zekâ kullanabilme ve temel işlem yetenekleridir. Bilgi okuryazarlığı; araştırma ve hesaplamalar yapabilme, bulgular içerisinde gerekli bilgiyi kullanabilme yeteneğidir. Yasal okuryazarlık; hukuk sistemine göre bireylerin sahip oldukları haklar ve üzerlerine düşen sorumlulukları içerisinde bulunduran okuryazarlık türüdür. Finansal okuryazarlık ile ilgili birkaç kavramdan söz edilebilir. Bu kavramlar:

1. Yatırım kavramı ve yatırım araçları,
2. Para ve para idaresi,
3. Harcama ve borçlanma,
4. Gelir kavramı,
5. Tasarruftur (Yücel ve Çiftçi, 2018: 145).

4. Finansal Okuryazarlığı Etkileyen Faktörler

- **Eğitim faktörü:** Eğitim seviyesi yüksek olan bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin eğitim seviyesi düşük olan bireylere oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır(Beres ve Huzdik, 2012: 298).

Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi Amacıyla Türkiye’de Üniversite Öğrencilerine Yönelik Yapılan Çalışmalar: Munzur Üniversitesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma

- **Aile geçmişi:** Lusardi vd. tarafından yapılan çalışmada finansal okuryazarlık konusunun bireyin üyesi olduğu ailenin geçmişinden etkilendiği sonucu elde edilmiştir. Ebeveynlerin eğitim seviyeleri ve sahip oldukları serveti miras olarak çocuklarına bırakıp bırakmayacağı finansal okuryazarlık düzeyini etkilemektedir (Lusardi vd., 2010: 358-380).

- **Zenginlik- Servet:** Zengin olan bireyler herhangi bir şekilde mal varlıklarında kayıplar yaşamamak için mecburi olarak finansal bilgi edinmek zorundalardır. Bu durumda yatırımcılar servetlerini riske ederken finansal bilgi sayesinde doğru kararlar vererek zarara uğramamaktadırlar (Öztürk ve Demir, 2015: 117).

5. Finansal Okuryazarlık Eğitiminin Önemi ve Faydaları

Finansal okuryazarlığın eksikliği dünyanın her yerinde olduğu gibi ülkemizde de sahtecilik, dolandırıcılık, sanal veya fiziki suç konularının sıkça görülmesinde önemli bir etkidir. Piramit usulü satıştan, fatura merkezi dolandırıcılığına, phishing yöntemi ile sahte banka web sitesi üzerinden hediye kuponu dağıtmaktan, bankadan kredi çıkartmayı taahhüt eden komisyonculara kadar birçok olumsuz örnek bulunmaktadır. Son güncel vakalardan birisi ise araştırma yapmadan (klik pırr etkisi) dâhil olunan Çiftlik Bank’tır. Bu ve benzeri vakaların yaşanmaması için finansal okuryazarlık eğitimi şarttır(Özgür, 2018; Aktaran: Dirican ve Ayrancı, 2019: 82).

Finansal eğitimler verilmeden önce bireylerin finansal bilgi düzeylerinin ne oranda olduğunun tespit edilmesi gerekmektedir. Bu durumun sebebi bireylerin daha nitelikli ve isabetli eğitim almalarını sağlamaktır. Bu fikirle yola çıkılarak farklı bölgelerde farklı gruplar arasında finansal okuryazarlık araştırmaları yapılmıştır. Üniversitedeki öğrencilerden, üniversite personeline, muhasebe ve finans uzmanlarına kadar pek çok kesimde finansal okuryazarlık araştırmaları gerçekleştirilmiştir (Er ve Çetintaş, 2018: 63).Finansal okuryazarlık, bireylerin, finansal araçları tanımalarını ve bunları doğru finansal kararları alabilmek için uygun zamanda kullanabilmesini içerir. Başka bir ifadeyle bireyin, hem gündelik yaşamda elindekileri koruyabilmek için doğru finansal kararlar alması hem de geleceğini garantiye alacak şekilde planlayabilmesi de finansal okuryazarlık seviyesiyle ilişkilidir (Yazıcı, 2019: 2).Sürekli olarak değişen ve gelişen küresel piyasalar ve çeşitleri artan ürünler nezdinde mantıklı kararlar vererek yaşam koşullarını iyileştirme gayesinde olan kişiler, mantıksız bir şekilde aldıkları kararlar neticesinde yapmış oldukları birikimlerinden

Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi Amacıyla Türkiye’de Üniversite Öğrencilerine Yönelik Yapılan Çalışmalar: Munzur Üniversitesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma

olmamak için finansal konularda sürekli olarak kendilerini iyileştirmeli ve geliştirmelidirler. Yani eğitim ve sürekliliği, bilginin güncellenmesi önem arz etmektedir(Temizel, 2010: 15; Aktaran: Yücel ve Çiftçi, 2018: 146).

6. Finansal Okuryazarlık Alanında Yapılmış Çalışmalar

6.1. Hacettepe Üniversitesi

Bu çalışma Hacettepe Üniversitesi’nde öğrenim gören öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerini ölçmek ve farklı sosyo-ekonomik özellikleri karşılaştırılarak değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını saptamak amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini Hacettepe Üniversitesinden 500 lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Verilere ulaşmak için anket yöntemi uygulanmıştır. Uygulanan anket iki bölümden meydana gelmektedir. Araştırmanın ilk bölümünde öğrencilerin sosyo-ekonomik, demografik özellikleriyle alakalı veri edinilmesi için sorular bulunmaktadır. Katılımcıların finansal okuryazarlık seviyesini ölçmek için oluşturulan ikinci bölüm soruları ise beş alt başlıktan meydana gelmektedir. Toplamda 29 soru bulunmaktadır. Bunlar; temel para bilgisi, gelir konusundaki kavramlara ilişkin bilgiler, para idaresine ilişkin bilgi, tasarruf ve yatırıma ilişkin bilgi, harcama ve borçlanmaya ilişkin bilgi ile ilgili sorulardır. Katılımcıların sorulan sorulara doğru cevap verme oranı %53,6 olarak belirlenmiş ve finansal okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Barmakı ve Şener, 2017: 68-88).

6.2. Gümüşhane Üniversitesi

Gümüşhane Üniversitesinde yapılmış olan bu çalışmada; öğrencilerin ne düzeyde finansal okuryazar oldukları tespit edilerek bu doğrultuda nasıl davranışlar sergilediklerine ulaşmak amaçlanmıştır. Özellikle parayı yönetme başarısını etkileyen faktörler üzerinde durulmuştur. Anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Örnekleme, Gümüşhane Üniversitesi’nde ön lisans düzeyinde faal olarak öğrenim gören 3520 öğrenci arasından tesadüfi örnekleme yoluyla belirlenen 400 öğrenci olarak belirlenmiştir. Eksik ve hatalı anketler çıkarıldığında analiz edilebilecek 391 anket kalmıştır. Sorular iki bölümden meydana gelmektedir. İlk bölümde öğrencilerin demografik özelliklerinin belirlenmesi amacıyla oluşturulan 20 soru; ikinci bölümde ise finansal okuryazarlık durumlarının ölçülmesi amacıyla hazırlanmış 28 soru bulunmaktadır. Öğrencilerin temel finansal okuryazarlık bilgisini ölçmeye yönelik sorulan faiz türleri, enflasyon, paranın zaman değeri gibi kavramların sorulduğu kesimde ortalama

Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi Amacıyla Türkiye’de Üniversite Öğrencilerine Yönelik Yapılan Çalışmalar: Munzur Üniversitesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma

yüksektir. Genel olarak öğrencilerin verdiği cevapların tutarsız olduğu görülmüştür. Yine de öğrencilerin finansal okuryazar olmadığı söylenebilir (Çam ve Barut, 2013: 83-72).

6.3. Anadolu Üniversitesi ve Porsuk Meslek Yüksekokulu (2014)

Anadolu Üniversitesinde yapılmış olan bu çalışmada; belirlenen örnekleme öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Örneklem olarak Anadolu Üniversitesi bünyesindeki İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve Porsuk Meslek Yüksekokulu’nda öğrenim görmekte olan 600 öğrenci belirlenmiştir. Her bir okuldan 300’er kişi rasgele seçilmiştir. Anket yöntemi ile veri toplanmıştır. Ankette öğrencilerin demografik özellikleriyle alakalı sorulara da yer verilmiştir. Anket uygulanan öğrenciler genel olarak erkek katılımcılardan meydana gelmektedir. Öğrencilerin yaşlarına ilişkin sorular dikkate alındığında çoğunlukla 21 yaş ve altında oldukları sonucuna varılmıştır. Öğrenciler, ailelerinin lise ve üzerinde eğitim aldıklarını beyan etmiştir. Öğrencilerin sahip olduğu finansal bilgi düzeyi ile fakülteleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Sonuç olarak İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin Meslek Yüksek Okulu öğrencilerine kıyasla finansal okuryazarlık konusunda daha fazla bilgi sahibi olduğu kanısına varılmıştır (Bayram, 2014: 105-135).

6.4. Celal Bayar Üniversitesi

Celal Bayar Üniversitesinde yapılmış olan bu çalışmanın amacı örneklem olarak belirlenen öğrenci grubunun finansal okuryazarlık algısının ölçülerek bu algının finansal tutum ve davranış üzerindeki etkisini görmektir. Örneklem olarak Manisa Celal Bayar Üniversitesi Ahmetli Meslek Yüksekokulunda bulunan bölümlerde öğrenim gören 336 öğrenci seçilmiştir. Bahsi geçen bölümler Büro Yönetimi, Bankacılık ve Sigortacılık, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları, Yönetici Asistanlığı, İnsan Kaynakları bölümleridir. Örneklem bu bölümlerden tesadüfi örnekleme yoluyla seçilmiştir. Anket yoluyla verilere ulaşılmıştır. Anket formu iki bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölümde öğrencilerin demografik özellikleri hakkında sorular bulunmaktadır. İkinci bölümde ise bazı finansal ürünler sorularak biline bilirliliği ölçülmeye çalışılmış, bu ürünlere sahip olup olmadıkları bilgisi alınmış, öğrencilerin bilgi edinme tercihleri ve temel finansal hesaplamaları gerçekleştirebilme yeterlilikleri ölçülmeye çalışılmıştır. Ayrıca öğrencilere finansal kavramlar ile ilgili sorular yöneltilerek bilip bilmedikleri sorgulanmıştır. Finansal okuryazarlık ile

Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi Amacıyla Türkiye’de Üniversite Öğrencilerine Yönelik Yapılan Çalışmalar: Munzur Üniversitesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma

demografik özellikler arasında anlamlı bir ilişkinin varlığı incelenmek istenmiş, bu sebeple değişkenler arasında Kolmogorov Simirnov testi uygulanmıştır. Testin sonucunda finansal okuryazarlık ve demografik özellikler arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Coşkun, 2016: 2257-2258).

6.5. Kara Harp Okulu

Kara Harp Okulunda yapılan bu çalışmayla Türkiye’deki öğrencileri temsil ettiği düşünülen örneklem grubunun finansal okuryazarlık seviyesini ölçmek ve öğrencilerin bu konudaki farkındalığını arttırmak amaçlanmıştır. Örneklem olarak İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde öğrenim gören öğrenciler belirlenmiş ve 390 öğrenci çalışmaya katılmıştır. Veri toplama yöntemi olarak anket seçilmiştir. Bu doğrultuda çeşitli çalışmalardan alınan ölçeklerden yararlanılmıştır. Anket 3 bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölüm öğrencilerin demografik özelliklerini tespit etmek için sorulan sorulardan oluşmaktadır. İkinci bölümde öğrencilerin finansal bilgilerini tespit etmek için sorular sorulmuştur. Son bölümde ise finansal kavram ve davranışları içeren ifadelere yer verilmiştir. Bu bölümde beşli Likert ölçeği kullanılarak öğrencilerden 1 ve 5 arasında kendilerine en uygun gelen seçeneği işaretlemeleri istenmiştir. Genel olarak öğrencilerin temel düzeyde finansal okuryazar oldukları görülmüştür (Danışman vd., 2016: 1-37).

6.6. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesinde yapılan çalışmada; öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin ölçülmesi ve bu düzeyin demografik özelliklerle ilişkisini tespit etmek amaçlanmıştır. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü öğrencileri örneklem olarak belirlenmiştir. Dört yıllık bölümlerde öğrenim gören bu öğrenciler üzerinde anket çalışması yapılarak sonuçlar analiz edilmiştir. Ankete; İşletme Bölümünde öğrenim gören 4 sınıf ve bu sınıfların 1. ve 2. öğretimleri dâhil edilmiştir. Toplam olarak 8 sınıf ve 448 öğrenci anket çalışmasına katılmıştır. Anket; öğrencilerin temel faiz, enflasyon, borsa, faiz oranları, yatırım fonları, uzun vade getirisi, hisse senedi gibi konulara ilişkin bilgisini ölçmeyi amaçlamıştır. Ayrıca öğrencilerin demografik özelliklerinin belirlenmesi amacıyla da sorular sorulmuş buna göre analiz yapılmıştır. Öğrencilerin bahsi geçen finansal konularda sahip oldukları bilgi düzeyinde demografik özelliklerinin etkili olup olmadığı anlaşılmaya çalışıldığı için analiz yapılırken de değişkenler arasındaki ilişkiyi test

Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi Amacıyla Türkiye’de Üniversite Öğrencilerine Yönelik Yapılan Çalışmalar: Munzur Üniversitesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma

eden ki-kare testi kullanılmıştır. Buna göre demografik özellikler tek tek ele alınıp finansal bilgi türlerinden bağımsız olup olmadığı incelenmiştir. Yapılan çalışma genel hatlarıyla incelendiğinde öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Ergün vd., 2014: 847-864).

6.7. Gaziantep Üniversitesi

Gaziantep Üniversitesinde yapılmış olan çalışmada; üniversite öğrencilerine anket uygulaması yapılarak sahip oldukları finansal okuryazarlık seviyelerini ölçmek amaçlanmıştır. Tesadüfi olmayan örnekleme uygulamalarından kota örnekleme yoluyla 12 farklı fakültenin her birinden 40’ar kişi, toplamda 480 kişi örnekleme içinde olmuştur. Anketin uygulanacağı öğrencilere çalışmanın amacından bahsedilmiş ve sorulara kendilerince doğru olan cevapları vermeleri istenmiştir. Çalışmanın anket formu 8 bölümden meydana gelmektedir. Araştırma yapılan öğrenci grubunun finansal okuryazarlık bilgi seviyelerini test etmek için ilk 7 bölümde sorular sorulmuş, son bölümde ise öğrenciler hakkında bilgi edinmek amacıyla demografik sorular yöneltilmiştir. İlk bölümde finans ve ekonomi, ikinci bölümde bankacılık, üçüncü bölümde emeklilik ve sigorta, dördüncü bölümde finansal tablolar, beşinci bölümde yatırım, altıncı bölümde vergilendirme ve işleyiş, yedinci bölümde ise matematiksel sorular ve faiz hesaplamaları sorularıyla öğrencilerin bilgi düzeyleri ölçülmek istenmiştir. Finansal okuryazarlık düzeyinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Kılıç vd., 2015: 129-150).

6.8. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesinde hazırlanan bu çalışma; finansal değişimlerin takip edilmesi, finansal yönetim algısı ve finansal okuryazarlık konularının Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinin İşletme Bölümü, Turizm İşletmeciliği Bölümü, İktisat Bölümü ve Turizm Otelcilik Bölümünde öğrenim gören öğrenciler tarafından nasıl algılandığını tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmada finansal okuryazarlık düzeyleri tespit edilerek finansal okuryazarlık ve demografik özellikler arasındaki bağ olup olmadığı üzerinde durulmuştur. Çalışmanın örneklemini İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinin İşletme, İktisat, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik bölümlerinden oluşan toplam 185 öğrenci meydana getirmektedir. Çalışma neticesinde anket uygulanan öğrencilerin %78,4’ünün finansal davranışlarının olumlu yönde olduğu,

Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi Amacıyla Türkiye’de Üniversite Öğrencilerine Yönelik Yapılan Çalışmalar: Munzur Üniversitesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma
%66,5’inin ise finansal tutumlarının yüksek olduğu kanısına ulaşılmıştır (Alkaya ve Yağlı, 2015: 585-599).

6.9. Bitlis Eren Üniversitesi

Bitlis Eren Üniversitesinde yapılmış olan bu çalışma ile Meslek Yüksek Okulu’nda öğrenim gören öğrencilerin finansal okuryazarlık konusunda bilgi ve tutumlarını ölçmek, sahip oldukları bilgiyle finansal piyasadaki etkinliklerinin farkına varmalarını sağlamak ve üniversitede almış oldukları eğitimin finansal bilgi düzeyini nasıl etkilediğinin analiz edilmesi amaçlanmıştır. Örneklem olarak 2017-2018 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu’nda farklı bölümlerde öğrenim gören 202 öğrenci belirlenmiştir. Verilerden elde edilen sonuçlara göre analizler yapılmış ve bazı sonuçlara ulaşılmıştır. Buna göre finans ile ilgili eğitim alınmasıyla finans alanında başarılı olunabilir önermesine ulaşılmıştır (Karyağdı, 2018: 112-126).

6.10. Anadolu Üniversitesi

Anadolu Üniversitesinde yapılmış olan bu çalışmada ekonomi okuryazarlığı ölçeği geliştirmek amaçlanmıştır. Araştırmacılar tarafından bir ekonomi okuryazarının sahip olması gereken beceriler temel alınarak sorular oluşturulmuştur. Her bir soruya katılma derecesine göre en az 1 ve en fazla 5 puan verilmesi istenmiş ve bu bağlamda beşli likert ölçeği kullanılmıştır. Örneklem; 2009-2010 eğitim öğretim yılında Anadolu Üniversitesi, Fen Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve Eğitim Fakültesi’nde bulunan 355 öğrenci olarak belirlenmiştir. Elde edilen verilere göre sonuçlar literatürde kabul edilebilir aralıklar dâhilinde yer almaktadır (Gerek ve Kurt, 2011: 59-73).

6.11. Uşak Üniversitesi

Uşak Üniversitesinde yapılan bu çalışmanın amacı; örneklemini oluşturan öğrencilerden elde edilen verilerin analiz edilmesiyle finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi ve müfredattaki derslerin ekonomi ve finansal okuryazarlık düzeyini etkileyip etkilemediğinin tespit edilmesidir. Örneklem olarak Uşak Üniversitesi’nde dört yıllık ve iki yıllık bölümlerde öğrenim gören 521 öğrenci olarak belirlenmiştir. Verilen cevaplara göre öğrenim gördükleri bölümlerde finans dersi bulunan öğrencilerin finansal okuryazarlıkları, finans dersi bulunmayan öğrencilere göre daha yüksek bir yüzdeye sahiptir. Finans konusunda eğitimli

Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi Amacıyla Türkiye’de Üniversite Öğrencilerine Yönelik Yapılan Çalışmalar: Munzur Üniversitesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma
öğrencilerin eğitimsiz öğrencilere oranla başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır(Özen ve Kaya, 2015).

6.12. Sakarya Üniversitesi

Sakarya Üniversitesinde yapılan bu çalışmaya göre kavram karmaşası sebebiyle finansal okuryazarlık düzeyini doğrudan ölçmek mümkün görünmemektedir. Bunun için çeşitli değişkenlerle yapılan çalışmanın daha anlamlı sonuçlar vereceği düşünülmektedir. Bu sebeple finansal okuryazarlığı etkilediği düşünülen demografik özellikler, gelir durumu, eğitim türü, öğrenim görülen bölüm ve öğrencilerin kaçınıcı sınıfta olduğu gibi değişkenler ele alınarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Çalışmanın örneklemini Sakarya Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İşletme Bölümü öğrencilerinin tümü meydana getirmektedir. Yapılan araştırma neticesinde elde edilen veriler incelendiğinde; cinsiyet, yaş ve eğitim görülen sınıf, finansal bilgi düzeyi bakımından anlamlı etkenler olarak görülmüştür (Tuna ve Ulu, 2016: 128-141).

6.13. Mevlana Üniversitesi

Mevlana Üniversitesinde yapılan bu çalışmayla bireylerin finansal tutum ve davranışları hakkında bilgi verebilecek ve finansal bilgi düzeylerine yönelik veri sağlayabilecek bir ölçme aracı geliştirmek amaçlanmıştır. Çalışmada hazırlanan form, test etmek amacıyla üniversite öğrencilerine uygulanmış ve elde edilen verilerin tutarlılığa sahip olup olmadığı incelenmiştir. Çalışma sonucuna göre ölçek geçerli görülmüş ve güvenilir bir veri toplama aracı olduğu saptanmıştır (Sarıgül, 2015: 200-218).

6.14. Dumlupınar Üniversitesi

Dumlupınar Üniversitesinde yapılan bu çalışmayla belirlenen örneklemden elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ve kredi kartı kullanma durumları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek amaçlanmıştır. Örneklem olarak Dumlupınar Üniversitesi Tavşanlı Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinden kredi kartı kullanan 125 öğrenci olarak belirlenmiştir. Araştırmaya göre; öğrencilerin sahip olduğu finansal bilgi düzeyi ve toplumsal ekonomik etkileşimlerin kredi kartı kullanımında herhangi bir etkisinin bulunmadığı gözlenmiştir (Söylemez, 2015: 31-52).

7. Munzur Üniversitesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma

Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi Amacıyla Türkiye’de Üniversite Öğrencilerine Yönelik Yapılan Çalışmalar: Munzur Üniversitesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma

Munzur Üniversitesinde yaptığımız çalışmada Finansal Okuryazarlık ve cinsiyet faktörü arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını araştırmak ve öğrencilerin bu konudaki farkındalığını arttırmak amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini meslek yüksekokulu, mühendislik fakültesi, iktisadi ve idari bilimler fakültesi, güzel sanatlar fakültesi, edebiyat fakültesi, sosyal bilimler enstitüsü, fen bilimleri enstitüsünden toplam 392 öğrenci oluşturmaktadır. Verilere ulaşmak için anket yöntemi kullanılmıştır. Uygulanan anket iki bölümden meydana gelmektedir. İlk bölümde katılımcıların demografik özelliklerine (öğrencinin cinsiyeti, yaşı, ailesinin aylık geliri, yerleşim yeri vb.), kredi kartı kullanımına, bireysel emeklilik sistemine katılımlarına ve internet bankacılığını kullanıp kullanmadıklarına dair sorulara yer verilmiştir. İkinci bölümde ise öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin tespiti için; temel düzeyde ekonomi ve finans, bireysel bankacılık, emeklilik ve sigortacılık, finansal tablolar, yatırım, vergi ve mevzuat, matematik ve faiz hesaplamaları konularında sorular sorulmuştur. Verilerin istatistiksel analizinde IBM SPSS Statistics Versiyon 22.0 paket programı kullanılmıştır.

Verilerin analiziyle elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir:

- Erkek öğrencilerin temel düzeyde finansal okuryazarlık seviyesi %49, kadın öğrencilerin %37’dir.
- Bireysel bankacılık konusunda erkek öğrencilerin başarıları %56, kadın öğrencilerin %49’dur.
- Emeklilik ve sigortacılık konusunda erkek öğrencilerin bilgi düzeyi %57, kadın öğrencilerin %54’dür.
- Finansal tablolar hakkındaki okuryazarlık düzeyleri erkeklerde %46, kadınlarda %38’dir.
- Yatırım kararlarında okuryazarlık düzeyleri erkeklerde %29, kadınlarda %20’dir.
- Vergi ve mevzuat konusunda erkeklerin bilgi düzeyleri %47, kadınlarda %39’dur.
- Matematik ve faiz hesaplamaları konusunda erkeklerin bilgi düzeyi %37, kadınların %24’dür.

Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi Amacıyla Türkiye’de Üniversite Öğrencilerine Yönelik Yapılan Çalışmalar: Munzur Üniversitesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma

Genel olarak anket formunun tüm bölümlerinde erkek öğrencilerin kadın öğrencilerden daha başarılı oldukları yapılan analiz sonrasında tespit edilmiştir. Aynı zamanda öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin düşük olduğu görülmüştür (Yalçın ve Öztürk, 2019: 451- 462).

SONUÇ

Bu çalışmada ülkemizdeki 13 üniversitede finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesine yönelik yapılmış olan araştırmalar incelenmiş ayrıca Munzur Üniversitesinde yaptığımız araştırma ve sonuçlarına yer verilmiştir. Yapılan çalışmalar neticesinde tespit edilen orta ve düşük seviyede finansal okuryazarlık düzeyine sahip olan kesimin bu alanda geliştirilmesine yönelik bilimsel çalışmaların yoğunlaştırılması, lisans ve ön lisans düzeylerinde eğitim verilmesinin gerekli olduğu anlaşılmaktadır. Seviye belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmaların değerlendirilerek bireylerin hem daha nitelikli hem de daha isabetli eğitim almaları sağlanabilir. Eksikliklerinin hangi konulardan kaynaklandığı tespit edilerek gerekli tedbirler alınabilir. Ayrıca finansal okuryazarlık ve finansal eğitimin hem bireysel hem de toplumsal huzur ve gelişmişlik için ne kadar önemli ve gerekli olduğu konusunda farkındalık oluşturulabilir. Eğitim programları hazırlayıcılarının bu konuya el atmaları sağlanabilir. Finansal eğitimin üniversitelerden daha önce, ortaokul ve lise yıllarında temellendirilmesi için toplum bilincinin oluşturulması sağlanabilir. Üniversitemizde yaptığımız çalışma sonucunda elde ettiğimiz verilerin değerlendirilmesiyle ortaya çıkan sonuca göre erkekler kadar kadınlarında finansal araçları tanınması, yatırım kararları alabilmesi, günlük yaşamında elindekini tasarruflu kullanabilmesi ve geleceğini garanti altına alabilmesi adına bilinçlendirilmesi gereklidir. İş hayatının her kesiminde kendilerine yer bulmaya başlayan kadınlarımızın aynı zamanda gelecek nesillerimizin anneleri olduğu unutulmadan eğitim programlarına katılmaları sağlanmalıdır.

Bu çalışma ile ayrıca finansal okuryazarlık konusuna dikkat çekmek ve farkındalık yaratmak amaçlanmıştır.

KAYNAKÇA

- Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi Amacıyla Türkiye’de Üniversite Öğrencilerine Yönelik Yapılan Çalışmalar: Munzur Üniversitesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma*
- Alkaya, A ve Yağlı, İ., 2015. Finansal Okuryazarlık - Finansal Bilgi, Davranış Ve Tutum: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (40): 585-598.
- Ata, H, A, Kılıç, Y. ve Seyrek İ, H., 2015. Finansal Okuryazarlık: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 66: 129- 150.
- Barmakı, N ve Şener, A., 2017. Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeyleri. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 7 (3): 68-69.
- Bayram, S, S., 2014. Finansal Okuryazarlık Ve Para Yönetimi Davranışları: Anadolu Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Uygulama. *Business & Management Studies: An International Journal*, 2 (2): 107.
- Beres, D. ve Huzdik, K., 2012. Financial Literacy And Macro-Economics, *Public Finance Quarterly*, 57 (3): 298-312.
- Coşkun, S., 2016. Üniversite Öğrencilerinin Finansal Davranış ve Tutumlarının Belirlenmesi: Finansal Okuryazarlık Algıları Üzerine Bir Araştırma. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5 (7): 2257- 2258.
- Çam, A, V. ve Barut, A., 2015. Finansal Okuryazarlık Düzeyi ve Davranışları: Gümüşhane Üniversitesi Ön lisans Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. *Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi*, 4 (7): 63- 70.
- Çetintaş, M. ve Er, B., 2018. İşçilerde Finansal Okuryazarlık: Finansal Bilgi, Tutum ve Davranış Eksenli Bir Araştırma. *Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 1 (2): 62-63.
- Danışman, E, Gümüş, U, T. ve Sezer, D., 2016. Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 26 (2): 2- 31.
- Dirican, C ve Ayrancı, A, E., 2019. İktisadi ve İdari Bilimler ve Uygulamalı Bilimler Lisans Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlığı Üzerine Bir Araştırma: T.C. İstanbul Arel Üniversitesi Örneği. *Maliye ve Finans Yazıları Dergisi*, 111: 82.
- Ergün, B, Şahin, A. ve Ergin, E., 2014. Finansal Okuryazarlık: İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7 (34).

- Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi Amacıyla Türkiye’de Üniversite Öğrencilerine Yönelik Yapılan Çalışmalar: Munzur Üniversitesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma*
- Gerek, S. ve Kurt, A., 2011. Ekonomi Okuryazarlığı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1 (1): 61.
- Karyağdı, G., N., 2018. Finansal Okuryazarlık Ve Farkındalığının Belirlenmesine Yönelik Bitlis Eren Üniversitesi SBMYO Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama. *İşletme Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 2: 116- 117.
- Lusardi, A., Mitchell, O. S. ve Curto, V., 2010. Financial Literacy Among The Young, *Journal Of Consumer Affairs*, 44 (2), 358–380.
- Özdemir, F. S., (2011). Finansal Raporlama Sistemlerinin Bilginin İhtiyaca Uygunluğu Açısından Değerlendirilmesi: İMKB Şirketlerinde Finansal Başarısızlık Tahminleri Yönüyle Bir Uygulama, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özen, E. ve Kaya, Z., 2015. Finansal Okuryazarlık Seviyesinin Ölçülmesi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *19. Finans Sempozyumu*, Çorum, 21-24 Ekim.
- Özgür, Ö. F., 2018. Çiftlik Bank Dolandırıcılığına İletişimsel Bir Bakış. Uluslararası İletişim, Edebiyat, Müzik ve Sanat Çalışmalarında Güncel Yaklaşımlar Kongresi, 26-27 Ekim 2018, Kayaşehir, İstanbul, Bildiri Kitapçığı, s.212-220. https://www.researchgate.net/profile/Oemer_Oezguer/publication/329177591_CIFTLI_K_BANK_DOLANDIRICILIGINA_ILETISIMSEL-BIR-BAKIS.pdf, Erişim Tarihi: 1 Eylül 2019.
- Öztürk, E ve Demir, Y., 2015. Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi: Süleyman Demirel Üniversitesi Akademik Personel Üzerine Bir Uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 68: 117-118.
- Sarıgül, H., 2015. Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği: Geliştirme, Geçerlik ve Güvenirlik. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 13 (1): 200- 218.
- Söylemez, C., 2015. Ekonomi Okuryazarlığı ve Kredi Kartı Tutumunun Rasyonel Kredi Kartı Kullanımına Etkisi: Dumlupınar Üniversitesi Tavşanlı MYO Örneği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 1: 31- 52.
- Temizel, F. ve Sönmez, H., 2014. Lisans Eğitim Programlarının Finansal Okuryazarlık Düzeyine Etkisinin Araştırılması: Türkiye Örneği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 14 (4): 114.

- Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi Amacıyla Türkiye’de Üniversite Öğrencilerine Yönelik Yapılan Çalışmalar: Munzur Üniversitesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma*
- Temizel, F., 2010. *Mavi Yakalılarda Finansal Okuryazarlık*, Beta Basım Yayım Dağıtım: İstanbul.
- Ulu M, O. ve Tuna, G., 2016. Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi: İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 16: 133-139.
- Yalçın, Z. ve Öztürk, M, E., 2019. Mali Tablo Okuryazarlığı: Tunceli Munzur Üniversitesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. 3. *Uluslararası İnsan Çalışmaları Kongresi*, Ankara, 6-9 Aralık, s.451-462.
- Yazıcı, R., 2019. Finansal Okuryazarlığın Gelişmesinde Bireysel Emeklilik Sisteminin Önemi. *Journal of Current Researches on Business and Economics*, 9 (1): 1- 12.
- Yücel, S ve Çiftçi, N., 2018. Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (1): 145- 146.